

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 392/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Dužu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], toho času v [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Ing. Martin Chlapík s. r. o., Sládkovičova 13, Žilina, IČO 47 253 339, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ing. Martin Chlapík, LL.M., proti postupu Špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1 T 29/2020 a jeho uzneseniu z 19. apríla 2023 a proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tostš 6/2023 a jeho uzneseniu z 10. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1 T 29/2020 a jeho uznesením z 19. apríla 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie špecializovaného súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tostš 6/2023 a jeho uznesením z 10. mája 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté uznesenia a tiež navrhuje, aby ústavný súd prikázal prepustiť ho bezodkladne z väzby na slobodu. Domáha sa tiež náhrady trov konania.

2. Napadnutým uznesením z 19. apríla 2023 špecializovaný súd zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka. Špecializovaný súd uviedol, že opätovne prejednáva trestnú vec sťažovateľa, na ktorého bola 11. septembra 2020 podaná obžaloba, a to po zrušení rozhodnutia vo veci samej uznesením najvyššieho súdu č. k. 3 To 3/2022 zo 7. septembra 2022.

3. Od posledného rozhodnutia o väzbe špecializovaný súd nezistil také nové skutočnosti, ktoré by odôvodňovali iné rozhodnutie o väzbe, nezistil a ani mu neboli predložené dôkazy, „na podklade ktorých by prišlo čo i len k zníženiu dôvodnej obavy, nieto ešte k jej vymiznutiu, a to pokiaľ ide o oba väzobné dôvody.“. Argumentáciu sťažovateľa (týkajúcu sa procesného postupu špecializovaného súdu vo veci samej po kasačnom rozhodnutí, pozn.) považoval za „spôsob jeho obrany“ a jeho výkladu príslušných ustanovení zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Špecializovaný súd uviedol, že s námietkami procesnej povahy sa už viackrát vysporiadal, odkázal na zápisnice z hlavných pojednávaní s tým, že tieto námietky neboli spôsobilé oslabiť váhu väzobných dôvodov.

4. Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľa odkazom na právne názory v kasačnom rozhodnutí najvyššieho súdu špecializovaný súd uviedol, že tieto argumenty nemôžu tvoriť základ pre odlišný postoj na dôvodnosť väzby, pričom ide o opakovane prednesenú argumentáciu, s ktorou sa vysporiadal aj najvyšší súd v uzneseniach z 20. septembra 2022 a 11. januára 2023. Odôvodnenie kasačného rozhodnutia pritom neuvádza takú argumentáciu, ktorá by reflektovala „závažné pochybnosti o dôvodnosti postavenia obžalovaného pred súd, alebo že by prípadne prišlo k významnému oslabeniu (či nebodaj k vymiznutiu) konkrétnych skutočností, z ktorých je vyvodzovaná dôvodnosť obavy zakladajúca u obžalovaného formálne ako aj materiálne podmienky útekovej a tiež preventívnej väzby.“.

5. Procesné námietky sťažovateľa neoslabujú dôvodnosť jeho trestného stíhania pre viaceré obzvlášť závažné trestné činy, ktoré mal páchať po dlhšiu dobu so závažnými následkami. Materiálne dôvody väzby takto nie sú oslabené ani po zrušení a opätovnom prejednávaní veci samej. Vo veci sťažovateľa je daná dôvodná obava vyjadrená v § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Naďalej pretrvávajú také konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu z toho, že by sťažovateľ vzhľadom na svoju osobu, zistené osobné pomery a najmä tiež okolnosti zažalovaného prípadu mohol v prípade, že by bol prepustený na slobodu, ujsť alebo sa skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo tiež vysokému trestu, ktorého uloženie mu reálne hrozí (úteková väzba), a tiež pokračovať v trestnej činnosti (preventívna väzba). Špecializovaný súd zdôraznil, že v trestnej veci je predmetom dokazovania „extrémne extrémna agresia, neobvyklý počet skutkov s neodstrániteľnými následkami na ľudských životoch a aj veľký rozsah škody, ktorá mala byť trestnou činnosťou spôsobená.“.

6. Nezmenila sa ani dôvodná obava, že sťažovateľ sa môže pobytom na neznámom mieste po úteku skrývať a vyhýbať sa tak trestnému stíhaniu alebo vysokému trestu (reálne mu hrozí doživotie) aj vzhľadom na jeho možnosti a schopnosti presunúť sa napríklad do Maďarska. Rovnako je prítomná dôvodná obava z pokračovania v páchaní trestnej činnosti, keďže po veľmi dlhý obdobia nemal mať záujem o vedenie riadneho života a ani vôľu sám od seba, nezávisle od vôle tretích osôb túto skutočnosť zmeniť. Špecializovaný súd poukázal na premyslenosť, náležité utajovanie a veľkú závažnosť prejednávanej trestnej činnosti, kde si dosahovanie (aj) neoprávneného finančného profitu malo vyžadovať použitie abnormálneho násillia. Túto obavu neoslabilo ani plynutie času.

7. Špecializovaný súd tiež dospel k záveru, že väzbu nemožno nahradiť miernejšími prostriedkami. Sťažovateľ v konaní vo veci samej opakovane prezentuje spôsoby, ako sa dá úspešne vyhýbať orgánom činným v trestnom konaní, čo umocňuje dôvody tzv. útekovej väzby. O dôvodnosti obavy

z pokračovania v trestnej činnosti aj za použitia násilia svedčia závery znaleckého vyšetrenia o prítomnosti agresie v jeho osobnostnom profile, kde bola konštatovaná okrem iného aj porucha jeho osobnosti s črtami agresivity. Relevantným je aj fakt, že v prípade sťažovateľa *„malo ísť o dlhodobý charakter páchania trestných činov v prostredí organizovaného zločinu a spoluúčasť na extrémne brutálnych násilných činoch, sprevádzané bagatelizovaním osobného podielu a prevahou sebaľútosťou nad afektívne sýtenou ľútosťou nad spáchanými činmi.“*

8. Proti uzneseniu špecializovaného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú najvyšší súd napadnutým uznesením z 10. mája 2023 zamietol. Najvyšší súd poukázal na doterajší priebeh trestného konania, osobitne poukázal na odsudzujúci rozsudok špecializovaného súdu č.k. PK-1 T 29/2020 z 23. novembra 2021 a tiež na uznesenie najvyššieho súdu zo 7. septembra 2022, ktorým tento zrušil odsudzujúci rozsudok v časti týkajúcej sa sťažovateľa a vec vrátil špecializovanému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znova prejednal a rozhodol. Tiež uviedol, že po kasačnom rozhodnutí najvyššieho súdu bolo poslednýkrát rozhodované o väzbe sťažovateľa uznesením špecializovaného súdu z 22. decembra 2022 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 11. januára 2023 tak, že žiadosť o prepustenie z väzby bola zamietnutá a väzba nebola nahradená miernejšími prostriedkami.

9. S poukazom na námietky sťažovateľa týkajúce sa procesného postupu špecializovaného súdu po zrušení odsudzujúceho rozsudku najvyšší súd uviedol, že aktuálne sa trestná vec nachádza na súde prvého stupňa, ktorý je viazaný právnym názorom vysloveným v zrušujúcom uznesení zo 7. septembra 2022. Právne úvahy najvyššieho súdu *„v tomto smere by boli predčasné, a navyiac sa tieto námietky prezentované obžalovaným v odôvodnení jeho sťažnosti netýkajú väzobného rozhodovania. Z tohto dôvodu najvyšší súd námietky obžalovaného v tomto smere vyhodnotil ako nedôvodné.“* Najvyšší súd akceptoval právny názor špecializovaného súdu, podľa ktorého odôvodnenie zrušujúceho uznesenia netvorí podklad na zmenu dôvodnosti väzobného stíhania sťažovateľa. Takýto právny záver z kasačného uznesenia nevyplýva, keďže *„chyby, ktoré viedli najvyšší súd k zrušeniu rozsudku súdu I. stupňa v odvolacom konaní, sa netýkajú jeho väzobného stíhania. Preto opätovne vyhodnotil najvyšší súd argumentáciu obžalovaného v tomto smere ako nesprávnu.“*

10. Najvyšší súd uviedol, že od posledného rozhodovania o väzbe sťažovateľa nezistil žiadnu zmenu ani v dôkaznej situácii a ani v osobných pomeroch sťažovateľa, ktorá by mohla viesť k inému záveru o dôvodnosti jeho trestného stíhania a dôvodoch jeho väzby. Ani sťažovateľ takéto nové skutočnosti neuviedol. Námietka sťažovateľa, že svojou výpoveďou na hlavnom pojednávaní vyvrátil všetky body obžaloby, bude predmetom posudzovania a rozhodovania vo veci samej. Napadnuté uznesenie špecializovaného súdu obsahovalo opodstatnený odkaz na predchádzajúce rozhodnutia o väzbe (vzhľadom na absenciu nových skutočností), preto najvyšší súd nepovažoval toto rozhodnutie za arbitrárne alebo nepreskúmateľné.

11. Na podklade spisového materiálu najvyšší súd dospel k záveru o dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľa (prvá materiálna podmienka väzby). Poukázal na množstvo dôkazov zabezpečených špecializovaným súdom, ktoré dostatočne vzhľadom na štádium trestného konania nasvedčujú tomu, že skutky uvedené v obžalobe boli spáchané, majú znaky jednotlivých trestných činov a existuje dôvodné podozrenie, že skutky mal spáchať sťažovateľ.

12. Podľa najvyššieho súdu naďalej existuje dôvodná obava, že sťažovateľ ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo vysokému trestu, ktorý mu aktuálne podľa § 144 ods. 2 Trestného zákona hrozí (trest odňatia slobody na 25 rokov alebo na doživotie). Neakceptoval námietku sťažovateľa, že najvyšší súd v kasačnom uznesení uviedol, že mu už nebude môcť byť uložený výnimočný trest odňatia slobody na doživotie. Najvyšší súd tento záver uviedol v súvislosti s obligatónym doživotným trestom odňatia slobody (§ 144 ods. 3 Trestného zákona). Hrozba vysokého trestu (t. j. trest odňatia slobody na 25 rokov alebo na doživotie) naďalej vo vzťahu k sťažovateľovi na základe § 144 ods. 2 Trestného zákona existuje. Ďalšou konkrétnou okolnosťou odôvodňujúcou dôvod tzv. útekovej väzby sú vzťahy a kontakty sťažovateľa v Maďarsku, jeho znalosť maďarského jazyka, „ako i jeho pohybové možnosti na území Maďarska, ktoré boli preukázané v rámci dokazovania a na ktoré už bolo opakovane poukazované...“.

13. K obave, že sťažovateľ bude v páchaní trestnej činnosti pokračovať, najvyšší súd prihliadal na „dlhodobosť, opakovanosť a charakter trestnej činnosti, ktorej sa mal obžalovaný dopustiť a z ktorej mal mať finančný zisk, mimoriadna závažnosť a množstvo skutkov násilnej povahy s nezvratným protiprávnym následkom v podobe smrti viacerých osôb, ako i spôsobenej škody na majetku. Skutkov sa mal obžalovaný dopúšťať v súvislosti s trestnou činnosťou zločineckej skupiny, pre ktorú mal byť činný a podporovať ju.“. Z týchto dôvodov neobstojí námietka sťažovateľa, že tento väzobný dôvod je odôvodnený len jeho nezáujmom viesť riadny život, pričom činnosť a podpora zločineckej skupiny je predmetom dokazovania na hlavnom pojednávaní.

14. Najvyšší súd nezistil výnimočné okolnosti prípadu, ktoré by umožňovali nahradenie väzby miernejšími prostriedkami. Sťažovateľ nešpecifikoval konkrétny inštitút nahrádzajúci väzbu, uviedol len použitie elektronického monitorovacieho náramku. Tento inštitút súvisí s dohľadom probačného a mediačného úradníka. V tomto smere najvyšší súd považoval priamy výkon väzby za naďalej nevyhnutný z dôvodu nevyhnutnosti ochrany spoločnosti pred hrozbami vyplývajúcimi z väzobných dôvodov. Náhrada väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka by nebola účinným nástrojom na vylúčenie týchto hrozieb. Tieto skutočnosti „potvrdzujú závery psychologického a psychiatrického dokazovania (disociálna porucha osobnosti obžalovaného, abnormálne štruktúrovaná osobnosť s črtami neschopnosti prispôbiť sa právnym a sociálnym normám, trvalá nezodpovednosť, zvýšená agresivita, impulzivita, nízka empatia, absencii ľudskosti).“.

II.

Argumentácia sťažovateľa

15. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv podľa ústavy napadnutými uzneseniami, ktoré sú odôvodnené nedostatočne, keď neposkytli relevantnú odpoveď na jeho argumentáciu uvedenú v žiadosti o prepustenie z väzby a v sťažnosti proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu, preto sú arbitrárne a nepreskúmateľné.

16. Sťažovateľ nesúhlasí s odôvodnením napadnutých uznesení, podľa ktorých v žiadosti neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by konajúcim súdom neboli známe. Vo svojej žiadosti totiž poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorý zrušil rozsudok špecializovaného súdu, ktorým bol odsúdený na trest odňatia slobody na doživotie. Následne nastala zásadná zmena v trestnom konaní, keď došlo k zmene v osobe člena senátu špecializovaného súdu, pričom sťažovateľ nesúhlasil,

aby sa v trestnom konaní pokračovalo v takto zmenenom senáte, a žiadal, aby sa hlavné pojednávanie uskutočnilo od začiatku. Uvedené skutočnosti uviedol vo svojich podaniach, pričom konajúce sudy mu v napadnutých uzneseniach na tieto skutočnosti neposkytli žiadnu odpoveď.

17. Najvyšší súd v zrušujúcom rozhodnutí okrem iných uviedol, že právna kvalifikácia skutkov a skutkové vety v rozsudku a obžalobe sú nezákonné. Špecializovaný súd pritom ani neuvažoval nad správnosťou prijatia podanej obžaloby, hoci je viazaný právnym názorom najvyššieho súdu. Špecializovaný súd porušil právo sťažovateľa na obhajobu už skôr, keď nereagoval na list jeho obhajcu, ktorý poukazoval na porušenie tohto práva v prípravnom konaní a tiež na nezákonnú právnu kvalifikáciu v obžalobe a nevykonal predbežné prejednanie obžaloby.

18. Okrem vyhlásenia obžalovaného sa majú vykonať všetky ostatné úkony, napriek tomu špecializovaný súd nezisťoval, či prokurátor a obžalovaný nechcú uzavrieť dohodu o vine a treste (§ 255 ods. 3 Trestného poriadku), prokurátor počas hlavného pojednávania 7. februára 2023 nepredniesol obžalobu a špecializovaný súd ho na to nevyzval (§ 256 ods. 1 Trestného poriadku). Na túto skutočnosť upozornil sťažovateľ na hlavnom pojednávaní 16. marca 2023, obžaloba nebola prednesená ani na ďalšom hlavnom pojednávaní 17. marca 2023. Týmto spôsobom sťažovateľ ani nevie, z čoho je obžalovaný, o ktorých skutkoch sa vedie konanie, a tým sa nevie ani riadne pripraviť na svoju obhajobu. Túto skutočnosť namietol aj v podaní z 29. marca 2023, pričom na toto podanie nedostal žiadnu odpoveď.

19. Špecializovaný súd nevyzval poškodeného, aby sa vyjadril, či navrhuje, aby sa obžalovanému uložila povinnosť na náhradu škody a v akom rozsahu, resp. neprečítal takýto prípadný návrh poškodeného (§ 256 ods. 2 Trestného poriadku). Nie je preto zrejmé, o akých nárokoch poškodených sa koná, sťažovateľ sa k týmto nárokom poškodených nemohol ani vyjadríť.

20. Všetky tieto námietky doteraz v žiadnej žiadosti o prepustenie z väzby neuviedol, preto ide o nové skutočnosti, ku ktorým sa mali konajúce sudy náležite vyjadríť, čo však neurobili, preto sú napadnuté uznesenia nepreskúmateľné a arbitrárne, a tým aj ústavne neakceptovateľné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

21. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv podľa ústavy napadnutými uzneseniami špecializovaného súdu a najvyššieho súdu, ktoré nie sú dostatočne odôvodnené, keďže nijako nereagujú na argumentáciu sťažovateľa v žiadosti o prepustenie z väzby a sťažnosti.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy postupom špecializovaného súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením z 19. apríla 2023:

22. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny

mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“; m. m. III. ÚS 149/04).

23. Sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu sťažnosť podľa Trestného poriadku. Najvyšší súd námietky sťažovateľa vecne preskúmal a rozhodol napadnutým uznesením z 10. mája 2023. Uplatnenie právomoci najvyššieho súdu takto vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať opodstatnenosť námietok sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

24. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením z 10. mája 2023:

25. Pokiaľ ide o námietku porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ústavný súd poukazuje na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva a tiež na judikatúru ústavného súdu (napr. I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07), podľa ktorej konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru. Vychádzajúc z uvedeného, označený článok ústavy sa na väzobné konanie nevzťahuje, pričom sú jednotlivé procesné záruky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu inkorporované priamo do špeciálnych ustanovení čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy [a tiež čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)] aplikovateľných na režim rozhodovania o väzbe.

26. Ústavný súd takto konštatuje nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označeným článkom ústavy z dôvodu jeho neaplikovateľnosti v predmetnej veci. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením z 10. mája 2023:

27. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu

možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

28. Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05) vyplýva, že v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania. V označených ustanoveniach ústavy sú obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 227/03, III. ÚS 34/07, IV. ÚS 181/07, IV. ÚS 333/08, III. ÚS 54/2017, IV. ÚS 263/2018).

29. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti za väzbu a proti nej vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

30. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup či správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktoré viedli k záveru o existencii zákonného dôvodu o ponechaní sťažovateľa vo väzbe. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne prispôbený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03). Právomocou ústavného súdu je preskúmať zlučiteľnosť konkrétneho rozhodnutia väzobného súdu, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody (v tomto prípade ponechaný vo väzbe, pozn.), s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

31. Pri skúmaní ústavnej udržateľnosti právnych záverov najvyššieho súdu v napadnutom uznesení sa ústavný súd v potrebnom rozsahu tiež oboznámil s uznesením špecializovaného súdu z 19. apríla 2023, vychádzajúc z princípu jednoty odôvodnení prvostupňových rozhodnutí a rozhodnutí súdov v sťažnostnom (opravnom) konaní.

32. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s napadnutým uznesením špecializovaného súdu predstavuje podľa ústavného súdu dostatočný základ pre jeho výrok, ktorým zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a nahradenie väzby miernejšími prostriedkami. Najvyšší súd v spojení so špecializovaným súdom primeraným, logickým, zrozumiteľným a vyčerpávajúcim spôsobom sťažovateľovi objasnili, prečo bola jeho sťažnosť zamietnutá a prečo bolo potrebné zamietnuť žiadosť o prepustenie z väzby a tiež z akých dôvodov nebolo možné nahradiť väzbu, preto napadnuté uznesenie nie je zjavne neodôvodnené. Právne závery najvyššieho súdu a špecializovaného súdu nemožno považovať za arbitrárne, t. j. také, ktoré by nemali oporu v zákone, resp. popierali by podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení Trestného poriadku. Z odôvodnenia uznesení najvyššieho súdu a špecializovaného súdu vyplýva konkrétna argumentácia týkajúca sa dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľa a konkrétne

skutočnosti odôvodňujúce preventívnu a útekovú väzbu sťažovateľa. Ústavný súd považuje za nadbytočné opakovať tieto dôvody, pričom odkazuje na súhrn odôvodnení týchto uznesení vymedzený v tomto uznesení (bod I tohto uznesenia), prípadne na samotné napadnuté uznesenia.

33. Najvyšší súd sa osobitne vysporiadal s námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa právnych záverov najvyššieho súdu v kasačnom uznesení a tiež procesného postupu špecializovaného súdu pri prejednávaní veci po zrušení odsudzujúceho rozsudku a vrátení veci. Najvyšší súd v tomto smere uviedol, že právne úvahy v kasačnom uznesení nijako nespochybnili opodstatnenosť väzobného stíhania sťažovateľa, a tiež, že procesné námietky sťažovateľa nemajú dosah na väzobné rozhodovanie, keďže sa týkajú postupu špecializovaného súdu pri prejednávaní veci samej. Uvedené právne závery nepovažuje ústavný súd za arbitrárne, keďže prípadné pochybenia trestného súdu pri prejednávaní a rozhodovaní o merite (vine a treste a súvisiacich otázkach, pozn.) nemajú automatický dopad na opodstatnenosť väzobného stíhania, resp. ďalšieho trvania väzby, preto existencia kasačného uznesenia nemôže automaticky viesť k prepusteniu sťažovateľa z väzby na slobodu. Obdobne prípadné pochybenia špecializovaného súdu pri opätovnom prejednávaní veci nemajú automatický dopad na rozhodovanie o väzbe. Tieto pochybenia môže sťažovateľ namietať štandardnými procesnými prostriedkami na hlavnom pojednávaní, resp. v riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkoch proti meritórnym rozhodnutiam. Súd rozhodujúci o väzbe totiž nemá v zásade právomoc takéto námietky hodnotiť.

34. Sťažovateľove námietky takto neboli v súhrne spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s uznesením špecializovaného súdu. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

35. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. augusta 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu